

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

PC3455

[6303]-261

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

**PO-C1 : Traditions of Political Thought
(2019 Pattern) (Semester - I) (12401)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions. **[10]**

- a) Give information about the life and work of confucius.
- b) Critically examine Plato's concept of the Ideal state.

Q2) Answer any one of the following questions. **[10]**

- a) Give information about the life and work of Machiavelli.
- b) Explain Rousseau's concept of General will.

Q3) Answer any one of the following questions. **[10]**

- a) Discuss the political views of Frantz Fanon.
- b) Evaluate Karl Marx's concept of class.

Q4) Answer any two of the following questions. **[10]**

- a) Mahatma Gandhi's thoughts on non-violence.
- b) Plato's concept of Justice.
- c) Machiavelli's Realism.
- d) Rousseau's state of Nature.

Q5) Answer any two of the following questions. **[10]**

- a) Neo Marxism
- b) Utilitarianism
- c) The life and work of Frantz Fanon
- d) Mahatma Gandhi's Thoughts on Gramrajya

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

PC3455

[6303]-261

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C1 : Traditions of Political Thought

(2019 Pattern) (Semester - I) (12401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्र.1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) कन्फ्युशियसच्या जीवन व कार्याविषयी माहिती द्या.
ब) प्लेटोच्या आदर्श राज्य संकल्पनेचे टीकात्मक परिक्षण करा.
- प्र.2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) मॅकियाव्हेलीच्या जीवन व कार्याविषयी माहिती द्या.
ब) रूसोची 'सामूहिक ईहा' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) फ्रांझ फेननच्या राजकीय विचारांची चर्चा करा.
ब) कार्ल मार्क्सच्या वर्ग संकल्पनेचे मुल्यमापन करा.
- प्र.4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) महात्मा गांधीचे अहिंसेविषयी विचार
ब) प्लेटोची न्याय संकल्पना
क) मॅकियाव्हेलीचा वास्तववाद
ड) रूसोची निसर्गावस्था
- प्र.5)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) नव मार्क्सवाद
ब) उपयुक्ततावाद
क) फ्रांझ फेनन जीवन व कार्ये
ड) महात्मा गांधीचे ग्रामराज्याविषयी विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3456

[Total No. of Pages : 4

[6303]-262

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

Administrative Theory (Compulsory)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12402)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following : [10]

- a) Write an essay on Development Administration.
- b) Write the reasons of Administrative Corruption.

Q2) Attempt any one of the following : [10]

- a) Explain the features of New Public Management.
- b) Explain the comparative theory of Public Administration.

Q3) Attempt any one of the following : [10]

- a) Explain the Breaucratic Approach of Public Administration.
- b) Explain the changing Nature of Public Administration.

Q4) Attempt any two of the following : [10]

- a) Lokpal
- b) Development of Public Administration
- c) Significance of Decision making Approach
- d) Span of control

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Lok Ayukta
- b) Unity of Command
- c) Centralization
- d) Ecological Approach

Total No. of Questions : 5]

PC-3456

[6303]-262

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

Administrative Theory (Compulsory)

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) विकास प्रशासनावर निबंध लिहा.
ब) प्रशासकीय भ्रष्टाचाराची कारणे लिहा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) नव-लोकव्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) लोकप्रशासनाचा तुलनात्मक सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) लोकप्रशासनाचा नोकरशाही दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
ब) लोकप्रशासनाचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) लोकपाल
ब) लोकप्रशासनाचा विकास
क) निर्णय - निर्धारण दृष्टिकोनाचे महत्त्व
ड) नियंत्रण क्षेत्र

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) लोकायुक्त
- ब) आज्ञेव्य
- क) केंद्रिकरण
- ड) पर्यावरणीय दृष्टिकोन

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3457

[Total No. of Pages : 4

[6303]-263

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C3 : Political Institutions in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12403)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Discuss the unity and integrity of India.
- b) Explain the policy of welfare, regulation and security.

Q2) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the salient features of Indian federalism.
- b) Discuss the power and functions of the parliament.

Q3) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the position of the Prime Minister of India.
- b) Discuss on judicial interpretations of fundamental rights.

Q4) Answer any two of the following questions : [10]

- a) Democracy
- b) Multilevel federalism
- c) Composition of parliament
- d) Governor

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following questions :

[10]

- a) Judicial review
- b) President of India
- c) UIDAI
- d) Speaker

Total No. of Questions : 5]

PC-3457

[6303]-263

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C3 : Political Institutions in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]
अ) भारताची एकता आणि एकात्मता यावर चर्चा करा.
ब) कल्याणकारी, नियमन आणि सुरक्षा धोरण स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]
अ) भारतीय संघराज्याची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) संसदेच्या अधिकार आणि कार्यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]
अ) भारताच्या पंतप्रधानांचे स्थान स्पष्ट करा.
ब) 'न्यायालयाने मुलभूत हक्कांचे केलेले निर्वचन' यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]
अ) लोकशाही
ब) बहुस्तरीय संघराज्य
क) संसदेची रचना
ड) राज्यपाल

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) न्यायालयीन पुनर्विलोकन
- ब) भारताचे राष्ट्रपती
- क) आधार (UIDAI)
- ड) सभापती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3458

[Total No. of Pages : 4

[6303]-264

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 01 : Modern Political Ideologies

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12404)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the meaning and reasons for the rise of Fascism.
- b) Explain the origin and Development of Political Ideology.

Q2) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the basic principles of Feminism.
- b) Explain the basic principles of Fascism.

Q3) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the major types of Liberalism.
- b) Explain the types of multiculturalism.

Q4) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Types of environmentalism.
- b) Ideology as a science of thought.
- c) Reactionary Nationalism.
- d) Post modernism.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Socialism
- b) Environmentalism
- c) Importance of Liberalism
- d) End of Ideology

Total No. of Questions : 5]

PC-3458

[6303]-264

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 01 : Modern Political Ideologies

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12404)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) फॅसिझमचा अर्थ व उदयाची कारणे सांगा.
ब) राजकीय विचार प्रणालीचा उगम आणि विकास स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) स्त्रीवादाची मुलभूत तत्त्वे सांगा.
ब) फॅसिझमची प्रमुख तत्त्वे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) उदारमतवादाचे प्रमुख प्रकार सांगा.
ब) बहुसांस्कृतिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) पर्यावरणवादाचे प्रकार
ब) विचारप्रणाली विचारांचे शास्त्र
क) प्रतीगामी राष्ट्रवाद
ड) उत्तर आधुनिकवाद

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) समाजवाद
- ब) पर्यावरणवाद
- क) उदारमतवादाचे महत्त्व
- ड) विचार प्रणालीचा अंत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3459

[Total No. of Pages : 4

[6303]-265

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 02 : Political Process in Maharashtra

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12405)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicates full marks.

Q1) Attempt any one question of the following :

[10]

- a) Write the influence of creation of Sanyukta Maharashtra on the politics of Maharashtra.
- b) Explain the new industrial policy (2001) of Government of Maharashtra.

Q2) Attempt any one question of the following :

[10]

- a) Explain the following features which affected on backwardness of Marathwada:
 - i) Infrastructure
 - ii) Irrigation
 - iii) Industry
- b) Explain the philosophical role and functions of Dalit Partner.

Q3) Attempt any one question of the following :

[10]

- a) Analyse the ups and downs in respect of Congress Party's influence in the politics of Maharashtra.
- b) Write an essay on reservation policy in Maharashtra Politics.

P.T.O.

Q4) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) Non Brahman movement.
- b) What are the administrative division of Maharashtra.
- c) Demand for New districts in Maharashtra.
- d) New issues of development - Health

Q5) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) Service sectors in Maharashtra.
- b) Write the issues related to the development of tribals in Maharashtra.
- c) Bharip Bahujan Mahasangh - Ideology.
- d) Women Participation in Maharashtra Politics.

Total No. of Questions : 5]

PC-3459

[6303]-265

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 02 : Political Process in Maharashtra

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) संयुक्त महाराष्ट्राच्या निर्मितीचा महाराष्ट्राच्या राजकारणावर झालेला प्रभाव लिहा.

ब) महाराष्ट्र शासनाचे नवे औद्योगिक धोरण (2001) स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) मराठवाड्याच्या मागासलेपणावर परिणाम करणारे खालील वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

i) पायाभूत सुविधा

ii) सिंचन

iii) उद्योग

ब) दलित भागीदार तात्त्विक भूमिका आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील काँग्रेस पक्षाच्या प्रभावाच्या संदर्भात चढ-उतारांचे विश्लेषण करा.

ब) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील 'राखीव धोरण' यावरील निबंध लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) ब्राम्हणेत्तर चळवळ
- ब) महाराष्ट्राचे प्रशासकीय कोणते आहेत
- क) महाराष्ट्रातील नवीन जिल्ह्यांची मागणी
- ड) विकासाचे नवे मुद्दे-आरोग्य

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) महाराष्ट्रातील सेवाक्षेत्र.
- ब) महाराष्ट्रातील आदिवासींचे विकासविषयक मुद्दे लिहा.
- क) भारिप बहुजन महासंघ – विचारसरणी.
- ड) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील महिला सहभाग.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3460

[Total No. of Pages : 4

[6303]-266

M.A.(Part-I)

POLITICAL SCIENCE

PO-03 : India's Foreign Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12406)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following question.

[10]

- a) Review the India - Srilanka relationship.
- b) Explain the role of prime minister and cabinet in Foreign policy making.

Q2) Answer any one of the following question.

[10]

- a) Write the structure and function of European union.
- b) Write in detail the importance and limitations of SAARC organization.

Q3) Answer any one of the following questions.

[10]

- a) A new era in India - Russia relations.
- b) Write the geographical and political factors influencing Indias foreign policy.

P.T.O.

Q4) Answer any two of the following questions.

[10]

- a) Foreign policy and parliament.
- b) The role of the United Nations.
- c) 26/11 Mumbai terror attack.
- d) Tamil - Sinhala conflict.

Q5) Answer any two of the following questions.

[10]

- a) Cold war period.
- b) 1974 - Pokharan Nuclear Test.
- c) Panchshed principles.
- d) BRICS

Total No. of Questions : 5]

PC-3460

[6303]-266

M.A.(Part-I)

POLITICAL SCIENCE

PO-03 : India's Foreign Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I) (12406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) भारत – श्रीलंका संबंधाचा आढावा घ्या.

ब) परराष्ट्र धोरण निर्मितीत पंतप्रधान व मंत्रीमंडळाची भूमिका विशद करा.

प्रश्न 2) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) युरोपियन यूनियनची रचना व कार्ये लिहा.

ब) सार्क संघटनेचे महत्व व मर्यादा सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3) खालील पैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) भारत – रशिया संबंधातील नवे पर्व स्पष्ट करा.

ब) भारताच्या परराष्ट्र धोरणास प्रभावित करणारे भौगोलिक व राजकीय घटक लिहा.

प्रश्न 4) खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

[10]

अ) परराष्ट्र धोरण आणि संसद

ब) संयुक्त राष्ट्रसंघ – भूमिका

क) 26/11 मुबई दहशतवादी हल्ला

ड) तामिळ – सिंहली संघर्ष

प्रश्न 5) खालील पैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

[10]

अ) शीत युद्ध काळ

ब) 1974 पोखरण आण्विक चाचणी

क) पंचशील तत्वे

ड) ब्रिक्स

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3461

[Total No. of Pages : 4

[6303]-267

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-04 : Party System in India

(2019 Pattern) (Credit System) (12407) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the main causes for one party dominance system in Indian Politics.
- b) Write an essay on multy party system that emerged in the Post-independence India.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the salient features of the Indian - National Congress Party.
- b) Comment on the contribution of Peasant Movement in the development of India.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Discuss in detail the achievement of the Bhartiya Janata Party after 2014.
- b) Describe the role and function of Marxist Communist Party in Indian Politics.

Q4) Attempt any Two questions of the following : **[10]**

- a) Environment movement
- b) Role of communist Party of India in Elections
- c) Bahujan Samaj Party
- d) Tribles movement

P.T.O.

Q5) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) Dalit movement
- b) BJP's performance in 2019 Loksabha Elections
- c) Women movement
- d) Republican Party of India

Total No. of Questions : 5]

PC-3461

[6303]-267

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-04 : Party System in India

(2019 Pattern) (Credit System) (12407) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजविकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय राजकारणातील 'एक पक्ष प्रभुत्व' पद्धतीची प्रमुख कारणे विशद करा.
ब) स्वातंत्र्योत्तर काळात भारतात उदयास आलेल्या बहुपक्ष पद्धतीवर निबंध लिहा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) शेतकरी चळवळीचे भारताच्या विकासातील योगदान यावर भाष्य करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 2014 नंतर भारतीय जनता पक्षाने केलेल्या - कामगिरीची सविस्तर चर्चा करा.
ब) भारतीय राजकारणातील मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पक्षाची भूमिका व कार्य वर्णन करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) पर्यावरण चळवळ
ब) भारतीय कम्युनिस्ट पक्षाची निवडणूकामधील भूमिका
क) बहुजन समाज पक्ष
ड) आदिवासींची चळवळ

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) दलित चळवळ
- ब) 2019 च्या लोकसभेच्या निवडणूकीतील भाजपाची - कामगिरी
- क) महिला चळवळ
- ड) भारतीय रिपब्लिकन पक्ष

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3462

[Total No. of Pages : 4

[6303]-268

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - C4 : Comparative Political Analysis

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22401)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following : [10]

- a) Explain the scope of Comparative Politics.
- b) Write the characteristics of Political Modernization.

Q2) Attempt any one of the following : [10]

- a) Explain the meaning and importance of National Security.
- b) Explain David Eston's system approach.

Q3) Attempt any one of the following: [10]

- a) Explain the types of Social Movements.
- b) Explain Almond's Structural-Functional approach.

Q4) Attempt any Two of the following : [10]

- a) Elements of Political development.
- b) Neo-institutional approach.
- c) Role of Military.
- d) Importance of Comparative politics.

P.T.O.

Q5) Attempt any Two of the following :

[10]

- a) Techniques of pressure group
- b) Types of Political Parties
- c) Characteristics of violence
- d) World System theory

Total No. of Questions : 5]

PC-3462

[6303]-268

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - C4 : Comparative Political Analysis

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) तुलणात्मक राजकारणाची व्याप्ती विशद करा.

ब) राजकीय आधुनिकीकरणाची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राष्ट्रीय सुरक्षिततेचा अर्थ आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) डेव्हिड ईस्टनचा व्यवस्था दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) सामाजिक चळवळींचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) आल्मंड यांचा रचनात्मक-कार्यवादाचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) राजकीय विकासाचे घटक

ब) नव-संस्थात्मक दृष्टीकोन

क) लष्कराची भूमिका

ड) तुलणात्मक राजकारणाचे महत्त्व

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) दबावगटाची तंत्रे
- ब) राजकीय पक्षांचे प्रकार
- क) हिंसाचाराची वैशिष्ट्ये
- ड) जागतिक व्यवस्था सिद्धांत

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3463

[Total No. of Pages : 4

[6303]-269

M.A.(Part-I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C5 : Theory of International politics

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22402)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following.

[10]

- a) Write an essay on environmental issues in International politics.
- b) Discuss the marxist view of International politics.

Q2) Attempt any one of the following.

[10]

- a) Explain the Geo-political theory of International Politics.
- b) Explain the International politics as an autonomous faculty.

Q3) Attempt any one of the following.

[10]

- a) Write an essay on Non-Aligned movement.
- b) Explain Harold mackinder heartland theory.

P.T.O.

Q4) Attempt any two of the following questions.

[10]

- a) Detente
- b) Balance of Power
- c) Socialist feminism
- d) Terrorism

Q5) Attempt any two of the following questions.

[10]

- a) Human Rights
- b) Critical Theory
- c) Unipolar World
- d) End of Cold war

Total No. of Questions : 5]

PC-3463

[6303]-269

M.A.(Part-I)

POLITICAL SCIENCE

PO-C5 : Theory of International politics

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील पर्यावरणीय समस्यांवर निबंध लिहा.

ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील मार्क्सवादी दृष्टिकोनांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा भू-राजकीय सिध्दांत स्पष्ट करा.

ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारण एक स्वायत्त विद्याशाखा स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

अ) अलिप्ततावादी चळवळीवर निबंध लिहा.

ब) हॅ रॉल्ड मॅकेन्डरचा 'हार्ट लॅन्ड' सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

अ) तणाव शैथिल्य

ब) सत्ता संतुलन

क) समाजवादी रत्नीवाद

ड) दहशतवाद

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

अ) मानवी हक्क

ब) क्रिटिकल थेअरी

क) एक ध्रुवीय विश्वरचना

ड) शीतयुद्धाची समाप्ती

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3464

[Total No. of Pages : 4

[6303]-270

M.A. (Part - I)
POLITICAL SCIENCE
Public Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22403)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the characteristics of Public Policy.
- b) Explain the scope of Public Policy.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the limitations from a Public Policy, Perspective.
- b) Explain the role of bureaucracy in the Public Policy Process.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the types of enforcement actions.
- b) Explain the process of draft determination.

Q4) Attempt any Two questions of the following : **[10]**

- a) Acceptance of Public Policy
- b) Role of Legislature in Public Policy
- c) Environmental Policy
- d) National Health Policy

P.T.O.

Q5) Attempt any Two questions of the following:

[10]

- a) Impact of Globalization on Public Policy.
- b) Policy on Agriculture.
- c) Barriers to Public Policy.
- d) Bureaucracy & Public Policy.

Total No. of Questions : 5]

PC-3464

[6303]-270

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

Public Policy

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) सार्वजनिक धोरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) सार्वजनिक धोरणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) सार्वजनिक धोरण दृष्टिकोन मर्यादा स्पष्ट करा.

ब) सार्वजनिक धोरण प्रक्रियेत नोकरशाहीची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) अंमलबजावणी कृतींचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) मसुदा निर्धारणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) सार्वजनिक धोरणाची स्वीकृती

ब) सार्वजनिक धोरणात कायदेमंडळाची भूमिका

क) पर्यावरण विषयक धोरण

ड) राष्ट्रीय आरोग्य धोरण

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) जागतिकीकरणाचा सार्वजनिक धोरणावर प्रभाव
- ब) कृषी विषयक धोरण
- क) सार्वजनिक धोरणातील अडथळे
- ड) नोकरशाही आणि सार्वजनिक धोरण

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3465

[Total No. of Pages : 4

[6303]-271

M.A.

POLITICAL SCIENCE

Politics and The Media

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22404)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions. **[10]**

- a) Explain the role of media in determining the level of political participation.
- b) Explain the role of media in making of public opinion on public issues.

Q2) Attempt any one of the following questions. **[10]**

- a) What is political socialization? Explain the role of media in shaping political socialization.
- b) Explain the effect of media on voting behaviour.

Q3) Attempt any one of the following questions. **[10]**

- a) What is social movement? Explain the role of media in social movements.
- b) Explain the effect of media on public voting.

Q4) Short notes (Any two) **[10]**

- a) Collective Action
- b) New social media
- c) Print media
- d) The social responsibility of the media

P.T.O.

Q5) Short notes (Any two)

[10]

- a) Paid News
- b) Public making process
- c) Political Agenda
- d) Political Participation

Total No. of Questions : 5]

PC-3465

[6303]-271

M.A.

POLITICAL SCIENCE

Politics and The Media

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22404)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) राजकीय सहभागाची पातळी निश्चित करण्यामध्ये माध्यमांची असलेली भूमिका स्पष्ट करा.

ब) राजकीय समस्येवर जनमत तयार करण्यात माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) राजकीय समाजिकरण म्हणजे काय? राजकीय सामाजिकरण वडविण्यात माध्यमांची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) प्रसारमाध्यमांचा मतदार वर्तनावर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]

अ) सामाजिक चळवळ म्हणजे काय? सामाजिक चळवळीमध्ये माध्यमांची असलेली भूमिका स्पष्ट करा.

ब) मतदारांवर माध्यमांचा मडणारा प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणतेही दोन) [10]

अ) सामुहिक कृती

ब) नवीन माध्यमे

क) मुद्रित माध्यम

ड) माध्यमांची सामाजिक जबाबदारी

प्रश्न 5) टिपा लिहा (कोणतेही दोन)

[10]

- अ) सशुल्क बातम्या
- ब) जनमत निर्मिती प्रक्रिया
- क) राजकीय जाहिरनामा
- ड) राजकीय सहभाग

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3466

[Total No. of Pages : 4

[6303]-272

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-06 : Human Rights

(2019 Pattern) (Credit System) (22405) (Semester - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain various types of Human Rights mentioned in the two covenants of the UN.
- b) Comment on the - Role of Social movements as the protector of Human Rights.

Q2) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Briefly explain safeguards of Human Rights.
- b) Define Human Rights. Describe its nature and features.

Q3) Attempt any one of the following : **[10]**

- a) Explain provisions of Human Rights in Indian Constitution.
- b) Examine terrorism as a challenge to Human Rights.

Q4) Attempt any Two of the following : **[10]**

- a) National Human Rights commission.
- b) Rights of senior citizens.
- c) Poverty as a challenge to Human Rights.
- d) Dalit Movement and Human Rights.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Rights of migrant workers.
- b) Rights of women.
- c) Relation between Globalisation, Democracy and Human Rights.
- d) Success of Human Rights Organisations in the world.

Total No. of Questions : 5]

PC-3466

[6303]-272

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO-06 : Human Rights

(2019 Pattern) (Credit System) (22405) (Semester - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजविकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या दोन करारनाम्यात नमूद करण्यात आलेले मानवी हक्कांचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) 'सामाजिक चळवळी मानवी हक्कांच्या संरक्षक' - यावर भाष्य करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) मानवी हक्क संरक्षणाचे मार्ग थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) मानवी हक्क संकल्पनेचा अर्थ लिहा. मानवी हक्काचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये यांचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) भारतीय संविधानातील मानवी हक्कविषयक तरतुदी स्पष्ट करा.
ब) 'दहशतवाद मानवी हक्कांना एक आव्हान आहे' - परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा. [10]

- अ) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोग
ब) प्रौढ नागरिकांचे हक्क
क) गरिबी - मानवी हक्कांना एक आव्हान
ड) दलित चळवळ आणि मानवी हक्क

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा.

[10]

- अ) स्थलांतरित कामगारांचे हक्क
- ब) महिलांचे हक्क
- क) जागतिकीकरण, लोकशाही व मानवी हक्क यांच्यातील संबंध
- ड) जागतिक मानवी हक्क संघटनांचे यश

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3467

[Total No. of Pages : 4

[6303]-273

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

**PO - 07 : Social and Political Movements in India
(2019 Pattern) (Semester - II) (22406)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions : [10]

- a) Explain the origin and objectives of social movements.
- b) Write the aims and challenges of the labour movements.

Q2) Attempt any one of the following questions : [10]

- a) Discuss the various issues facing the peasant movement in India.
- b) Explain the socio-political mobilization of OBC communities in the post-mandal era.

Q3) Attempt any one question from the following : [10]

- a) Explain the historical background of the development of Women's movement in India.
- b) Explain the role of Narmada Bhachao Andolan on the issue of displaced persons.

Q4) Attempt any Two of the following : [10]

- a) Scope of social movements.
- b) unorganized workers
- c) Bhudan movement
- d) Domestic Violence against womens.

P.T.O.

Q5) Attempt any TWO of the following :

[10]

- a) Human Rights - A New Movement.
- b) Non - Government organization.
- c) Naxalism.
- d) Student movement.

Total No. of Questions : 5]

PC-3467

[6303]-273

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 07 : Social and Political Movements in India

(2019 Pattern) (Semester - II) (22406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) सामाजिक चळवळीचा उदय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
ब) कामगार चळवळीचे उद्दिष्टे आणि त्यापुढील आव्हाने लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) भारतातील शेतकरी चळवळी पुढील विविध प्रश्नांची चर्चा करा.
ब) मडलोत्तर ओबीसी समूहांची सामाजिक - राजकीय वाटचाल स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) भारतातील महिला चळवळीच्या विकासाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
ब) विस्थापितांच्या प्रश्नावरील नर्मदा बचाव आंदोलनाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) सामाजिक चळवळींची व्याप्ती
ब) असंगठित कामगार
क) भुदान चळवळ
ड) महिलांवरील कौटुंबिक हिंसाचार

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

अ) मानवी हक्क-एक नव चळवळ

ब) बिगर शासकीय संघटना

क) नक्षलवाद

ड) विद्यार्थी चळवळ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3468

[Total No. of Pages : 4

[6303]-274

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

**PO - 08 : Political Thought in Modern Maharashtra
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22407) (Optional)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any One of the following : **[10]**

- a) Explain Mahatma Phule's views on religion.
- b) State the cultural Nationalism of Lokmanya Tilak.

Q2) Attempt any One of the following : **[10]**

- a) Write the DR.B.R. Ambedkar's thoughts on Nationalism.
- b) Discuss in detail about Savrkar's Hindu Nationalism.

Q3) Attempt any One of the following : **[10]**

- a) Write an essay on Maharishi Vitthal Ramji Shinde's thoughts on untouchability.
- b) Explain Solvodaya concept of Vinoba Bhave.

Q4) Attempt any Two of the following : **[10]**

- a) Solvajanik Satya Dharma - Mahatma Phule.
- b) National Education - B.G. Tilak.
- c) Dalit Rights Movement - Dr. B.R. Ambedkar.
- d) Social Reform - V.D. Savarkar.

P.T.O.

Q5) Attempt any Two of the following :

[10]

- a) Social Reform - V.R. Shinde
- b) Critique of Brahminism - Mahatma Phule
- c) Boycott of Swaraj - Lokmanya Tilak
- d) Views on Militarization - V.D. Savarkar

Total No. of Questions : 5]

PC-3468

[6303]-274

M.A. (Part - I)

POLITICAL SCIENCE

PO - 08 : Political Thought in Modern Maharashtra
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - II) (22407) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) महात्मा फुले यांचे धर्म विषयक विचार स्पष्ट करा.
ब) लोकमान्य टिळकांचा सांस्कृतिक राष्ट्रवाद विशद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे राष्ट्रवाद संबंधी विचार लिहा.
ब) सावरकरांच्या हिंदू राष्ट्रवादाबद्दल सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांच्या अस्पृश्यता विषयी विचारांवर निबंध लिहा.
ब) विनोबा भावे यांची सर्वोदय संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) सार्वजनिक सत्यधर्म - महात्मा फुले
ब) राष्ट्रीय शिक्षण - बी.जी. टिळक
क) दलित हक्क चळवळ - डॉ.बी. आर. आंबेडकर
ड) सामाजिक सुधारणा - व्ही.डी. सावरकर

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) सामाजिक सुधारणा – व्ही.आर. शिंदे
- ब) ब्राम्हणवादाची टिका – महात्मा फुले
- क) बहिष्कार आणि स्वराज्य – लोकमान्य टिळक
- ड) लष्करीकरणाबद्दल विचार – व्ही.डी. सावरकर

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-4825

[Total No. of Pages : 4

[6303]-275

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C7 : Modern Political Thought

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32401)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one questions of the following. **[10]**

- a) Discuss M.G. Ranade's ideas on social reforms.
- b) Explain Mahatma Gandhi's views on Truth and Non violence.

Q2) Attempt any one questions of the following . **[10]**

- a) Nehru's view's on secularism.
- b) Dr. B.R. Ambedkars views on Religin Discuss.

Q3) Attempt any one questions of the following. **[10]**

- a) Discuss Lohian's synthesis of socialism?
- b) Discuss Nehru's Democratic socialism?

Q4) Attempt any two questions of the following. **[10]**

- a) Ranade's ideas on liberalism.
- b) Discuss the linguistics politics of the Lohian's.
- c) Discuss Dr. Ambedkars socialism.
- d) M.Gandhi's concept of trusteeship.

P.T.O.

Q5) Attempt any two questions of the following.

[10]

- a) Explain Ranade's economic thought.
- b) Explain Nehru's concept of Nationalism
- c) Concept of sarvodaya
- d) Ambedkar's views on Democracy.

Total No. of Questions : 5]

PC-4825

[6303]-275

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C7 : Modern Political Thought

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) म.गो. रानडे यांच्या सामाजिक सुधारणेच्या कल्पना सांगा?

ब) मं.गांधी यांची सत्य व अहिंसा संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) नेहरुची धर्म निरपेक्षता संकल्पना स्पष्ट करा?

ब) डॉ. आंबेडकर यांचे धर्मविषयक विचार सांगा?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) लोहियांच्या समाजवादाचे संश्लेषण विषयक चर्चा करा?

ब) नेहरुची लोकशाही समाजवादावर चर्चा करा?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) रानडेंची उदारमतवादी संकल्पना

ब) लोहियांचा भाषिक राजकारनबाबतचे दृष्टिकोण

क) डॉ. आंबेडकर यांचे समाजवादाबाबतचे विचार

ड) म. गांधीची विश्वस्त संकल्पना

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) रानडे यांचा आर्थिक विचार स्पष्ट करा.
- ब) नेहरुची राष्ट्रवादाची संकल्पना
- क) सर्वोदय – संकल्पना
- ड) डॉ. आंबेडकर यांचे लोकशाहीबाबतचे विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3469

[Total No. of Pages : 4

[6303]-276
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
Political Sociology
(2019 Pattern) (Semester - III) (32402)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question : **[10]**

- a) Explain the Levels of Political Participation.
- b) Explain the meaning and nature Political Sociology.

Q2) Attempt any one of the following question : **[10]**

- a) Explain the Karl Marx's theory of Historical Materialism.
- b) Explain the Nature and types of Political Culture.

Q3) Attempt any one of the following question : **[10]**

- a) Explain a behavioural approach of Political Sociology.
- b) Explain the agencies of Political Socialization.

Q4) Attempt any two of the following questions. **[10]**

- a) Class Struggle theory
- b) Political change
- c) Nature of Political Development
- d) Public Opinion

P.T.O.

Q5) Short notes (any Two) :

[10]

- a) Pears Group
- b) Political Participation
- c) Meaning of Political Socialization
- d) Types of Political Culture

Total No. of Questions : 5]

PC-3469

[6303]-276
M.A. (Part - II)
POLITICAL SCIENCE
Political Sociology
(2019 Pattern) (Semester - III) (32402)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
प्रश्न 1)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	[10]
	अ) राजकीय सहभागाच्या पातळ्या स्पष्ट करा.	
	ब) राजकीय समाजशास्त्राचे अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा.	
प्रश्न 2)
खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.
[10]
	अ) कार्लमार्क्सचा ऐतिहासिक भौतिकवाद सिद्धांत स्पष्ट करा.	
	ब) राजकीय संस्कृतीचे स्वरूप व प्रकार स्पष्ट करा.	
प्रश्न 3)
खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.
[10]
	अ) राजकीय समाजशास्त्रातील वर्तनवाद स्पष्ट करा.	
	ब) राजकीय सामाजीकरणाची माध्यमे स्पष्ट करा.	
प्रश्न 4)
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर लिहा.
[10]
	अ) वर्ग संघर्ष सिद्धांत	
	ब) राजकीय बदल	
	क) राजकीय विकास - स्वरूप	
	ड) लोकमत	

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

[10]

- अ) समवयस्क गट
- ब) राजकीय सहभाग
- क) राजकीय समाजशास्त्र - अर्थ
- ड) राजकीय संस्कृतीचे प्रकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3470

[Total No. of Pages : 4

[6303]-277

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C 9 : World Politics - New Developments
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - III) (32403)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following questions : [10]

- a) Explain the process of foreign policy making.
- b) What is Intervention? Explain the nature of the intervention.

Q2) Attempt any one of the following questions : [10]

- a) Explain in detail about World Trade Organization.
- b) What is Terrorism? Explain the causes and effects of terrorism.

Q3) Attempt any one of the following questions : [10]

- a) Explain the causes of environmental degradation.
- b) Explain measures for environmental conservation.

Q4) Attempt any two of the following questions : [10]

- a) External factors of foreign policy.
- b) Types of intervention.
- c) Objectives of World Trade Organization
- d) Characteristics of Army.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following questions :

[10]

- a) Concept of Foreign policy
- b) Global Trade
- c) Types of terrorism
- d) Liberal Feminism

Total No. of Questions : 5]

PC-3470

[6303]-277

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C 9 : World Politics - New Developments

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - III) (32403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) परराष्ट्रीय धोरण निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) हस्तक्षेप म्हणजे काय? हस्तक्षेपाचे स्वरूप विशद करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जागतिक व्यापार संघटनेविषयी सविस्तर माहिती सांगा.
ब) दहशतवाद म्हणजे काय? दहशतवादाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) पर्यावरण जहासाची कारणे स्पष्ट करा.
ब) पर्यावरण संवर्धनाचे उपाय स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) परराष्ट्रीय धोरणाचे बाह्य घटक
ब) हस्तक्षेपाचे प्रकार
क) जागतिक व्यापार संघटनेची उद्दिष्टे
ड) लष्कराची वैशिष्ट्ये

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) परराष्ट्रीय धोरणाची संकल्पना
- ब) जागतिक व्यापार
- क) दहशतवादाचे प्रकार
- ड) उदारमतवादी स्त्रीवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3471

[Total No. of Pages : 4

[6303]-278

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 09 : Indian Administration - Structure and
Organization

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32404)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the Progress of Indian Administration during the British Period.
- b) Write the salient features of Indian Administration.

Q2) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Examine the role of the Primeminister in the Union Cabinet.
- b) Explain the compositions, powers and functions of the State Public Service Commission.

Q3) Attempt any one the following :

[10]

- a) Explain the compositions and functions of State Secretariat.
- b) Discuss the 'Obstacles and solutions' in eradication of corruption.

Q4) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Union Public Service Commission.
- b) Strong Federalism.
- c) Prime Ministers Office
- d) Civil Service Reforms.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following :

[10]

- a) Role of council of ministers in the state
- b) Ombudsman
- c) Central Vigilance Commission
- d) Union Cabinet Secretariat

Total No. of Questions : 5]

PC-3471

[6303]-278

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 09 : Indian Administration - Structure and
Organization

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32404)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) ब्रिटीशकालीन भारतीय प्रशासनाची वाटचाल स्पष्ट करा.
ब) भारतीय प्रशासनाचे ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) केंद्रीय मंत्रिमंडळातील पंतप्रधानांच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
ब) राज्य लोकसेवा आयोगाची रचना, अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राज्य सचिवालयाची रचना आणि कार्य स्पष्ट करा.
ब) भ्रष्टाचार निर्मूलनातील 'अडथळे आणि उपाय' यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) केंद्रीय लोकसेवा आयोग
ब) प्रबल संघराज्य
क) पंतप्रधान कार्यालय
ड) सनदी सेवा सुधारणा

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) राज्य मंत्रिमंडळाची भूमिका
- ब) लोकपाल
- क) केंद्रीय सतर्कता आयोग
- ड) केंद्रीय कॅबिनेट सचिवालय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3472

[Total No. of Pages : 4

[6303]-279

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

**PO - 010 : Political Thought of Dr. Babasaheb Ambedkar
(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit System) (32405)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one questions of the following : **[10]**

- a) Dr. Babasaheb Ambedkar is called the Architect of Indian Constitution, Comment.
- b) Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's criticism of caste system in India.

Q2) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Explain the concept of Liberty by Dr. Babasaheb Ambedkar.
- b) Explain the work done by Dr. Babasaheb Ambedkar to create social justice.

Q3) Attempt any one question of the following : **[10]**

- a) Dr. Babasaheb Ambedkar's views on Agriculture.
- b) Explain the concept of Navyana by Dr. Babasaheb Ambedkar.

Q4) Attempt any two questions of the following : **[10]**

- a) Dr. Babasaheb Ambedkar critique of Varna System.
- b) Write the thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar on the concept of Untouchability.
- c) Dr. Babasaheb Ambedkar's thoughts on Industrial Workers.
- d) Write the thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar on equality.

P.T.O.

Q5) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) Discuss Dr. Ambedkar was a reformer of Hindu-religion.
- b) Dr. Ambedkar's views on fraternity.
- c) Dr. Babasaheb Ambedkar's thoughts on the four Noble truths (Aryasatya).
- d) Dr. Babasaheb Ambedkar's thoughts on capitalist economy.

Total No. of Questions : 5]

PC-3472

[6303]-279

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 010 : Political Thought of Dr. Babasaheb Ambedkar

(2019 Pattern) (Semester - III) (Credit System) (32405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना भारतीय राज्यघटनेचे शिल्पकार म्हणतात, भाष्य करा.

ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी भारतातील जाती व्यवस्थेवरील केलेली टीका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची स्वातंत्र्य विषयीची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी सामाजिक न्याय निर्माण करण्यासाठी केलेले कार्य स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे कृषी विषयक विचार.

ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे 'नवयाना' विषयक संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची वर्णव्यवस्थेवरील टीका.

ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे अस्पृश्यता संकल्पने संबंधीचे विचार लिहा.

क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे औद्योगिक कामगारविषयक विचार.

ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे समते विषयक विचार लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) 'डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे हिंदु धर्माचे सुधारक होते' चर्चा करा.
- ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे बंधुत्व विषयक विचार.
- क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे चार आर्यसत्यांबद्दलचे विचार.
- ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे भांडवलशाही अर्थव्यवस्थेवरील विचार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3473

[Total No. of Pages : 4

[6303]-280

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 011 : Public Policy in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32406)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Critically examine the Globalization policy of India.
- b) Review the women's welfare policies since - 1990.

Q2) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the importance of Information Technology Act 2000.
- b) State the need for strict environmental pollution control policies in the 21st century.

Q3) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Review of welfare policies in tribal development.
- b) Explain the importance of industrial policies in development politics.

Q4) Answer any two of the following questions : [10]

- a) National Food Security Act - 2013.
- b) Reservation Policy for Economically weaker section
- c) Minimum Support Price (MSP) policy
- d) Importance of five year plans

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following questions :

[10]

- a) Advantages of solar power policies.
- b) National child protection policy.
- c) Water pollution control policy
- d) Minority welfare policy

Total No. of Questions : 5]

PC-3473

[6303]-280

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 011 : Public Policy in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - III) (32406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]
अ) भारताच्या जागतिकीकरण धोरणाचे चिकित्सक परीक्षण करा.
ब) 1990 नंतरच्या महिला कल्याणकारी धोरणांचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]
अ) माहिती तंत्रज्ञान कायदा - 2000 चे महत्व स्पष्ट करा.
ब) 21 व्या शतकात कठोर पर्यावरण प्रदूषण नियंत्रण धोरणांची आवश्यकता सांगा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. [10]
अ) आदिवासी विकासातील कल्याणकारी धोरणांचा आढावा घ्या.
ब) विकासाच्या राजकारणतील औद्योगिक धोरणांचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]
अ) राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा - 2013.
ब) आर्थिक दुर्बल घटक आरक्षण धोरण
क) किमान आधारभूत किंमन (MSP) धोरण.
ड) पंचवार्षिक योजनांचे महत्व

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) सौर ऊर्जा धोरणाचे फायदे.
- ब) राष्ट्रीय बाल संरक्षण धोरण.
- क) जल प्रदूषण नियंत्रण धोरण.
- ड) अल्पसंख्यांक कल्याणकारी धोरण.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3474

[Total No. of Pages : 4

[6303]-281

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-012 : Research Methodology

(2019 Pattern) (Credit System) (32407) (Semester - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following question : [10]

- a) Discuss the secondary data.
- b) Explain importance of Hypothesis.

Q2) Attempt any one of the following question : [10]

- a) Discuss the Elements of research problem formulation.
- b) Explain the types of Interview.

Q3) Attempt any one of the following question : [10]

- a) Discuss the objectives of Research methodology.
- b) Discuss the merits and Demerits of the questionnaire.

Q4) Attempt any Two of the following questions : [10]

- a) Data analysis.
- b) Research questions
- c) Types of sample selection method
- d) Review of Literature

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following questions :

[10]

- a) Reference list
- b) Primary data
- c) Qualitative Research
- d) Plagiarism.

Total No. of Questions : 5]

PC-3474

[6303]-281

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-012 : Research Methodology

(2019 Pattern) (Credit System) (32407) (Semester - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) दुय्यम साधनांवर चर्चा करा.
ब) गृहितकांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) संशोधन समस्या सूत्रीकरणाच्या घटकांची चर्चा करा.
ब) मुलाखतीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) संशोधन पद्धतींच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.
ब) प्रश्नावलीच्या गुण-दोषांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) तथ्यांचे विश्लेषण
ब) संशोधन प्रश्न
क) नमूना निवड पद्धतीचे प्रकार
ड) साहित्याचा आढावा

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) संदर्भ सूची
- ब) प्राथमिक स्रोत
- क) गुणात्मक संशोधन
- ड) वाङ्मय चौरय

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-4826

[Total No. of Pages : 4

[6303]-282

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

**PO - C10 : FUNDAMENTALS OF POLITICAL THEORY
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42401)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following :

[10]

- a) What is authority?
- b) Write the essay on political theory explaining its meaning, Scops and nature.

Q2) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the concept of liberty.
- b) Liberty, equality and rights are pillars of democracy. Explain the statement.

Q3) Attempt any one of the following :

[10]

- a) Explain the different types of Justice.
- b) Explain the importance of rights.

Q4) Attempt any Two of the following :

[10]

- a) Institution state
- b) Abraham Lincoln
- c) Legal rational Authority
- d) Civil Society

P.T.O.

Q5) Attempt any TWO of the following :

[10]

- a) Citizenship
- b) Fraternity
- c) Natural Rights
- d) Preference

Total No. of Questions : 5]

PC-4826

[6303]-282

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - C10 : FUNDAMENTALS OF POLITICAL THEORY

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42401)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) अधिसत्ता म्हणजे काय?
ब) राजकीय सिद्धांताचा अर्थ, व्याप्ती आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) स्वातंत्र्याची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) स्वातंत्र्य, समता आणि हक्क हे लोकशाहीचे आधार स्तंभ असतात, या विधानाचे स्पष्टीकरण करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) न्यायाचे प्रकार स्पष्ट करा.
ब) हक्कांचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राज्यसंख्या
ब) अब्राहम लिंकन
क) कायदेशिर अधिसत्ता
ड) नागरी समाज

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) नागरिकत्व
- ब) बंधुता
- क) नैसर्गिक हक्क
- ड) अधिमान्यता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3475

[Total No. of Pages : 4

[6303]-283

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C11 : Political Process in India

(2019Pattern) (Credit System) (42402) (Semester - IV)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Explain the characteristics of one party system?
- b) Analyze the center-state financial relationship.

Q2) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Explain the powers and functions of the governor.
- b) Discuss cast and politics in detail.

Q3) Attempt any one question of the following : [10]

- a) Explain the characteristics of Naxalite Movement.
- b) Discuss Multi Party System.

Q4) Attempt any Two questions of the following : [10]

- a) Finance Commission
- b) National Emergency
- c) Religion and politics.
- d) Farmers Movement

P.T.O.

Q5) Attempt any two questions of the following :

[10]

- a) NITI Ayog
- b) State Autonomy
- c) Language and Politics
- d) Civil society

Total No. of Questions : 5]

PC-3475

[6303]-283

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C11 : Political Process in India

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42402)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजविकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालील पैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) एक पक्ष पद्धतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) केंद्र-राज्य वित्तीय संबंधाचे विश्लेषण करा?
- प्रश्न 2)** खालील पैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) राज्यपालांचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा?
ब) जात आणि राजकारणाची सविस्तर चर्चा करा?
- प्रश्न 3)** खालील पैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) नक्षलवादी चळवळीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा?
ब) बहुपक्ष पद्धतीची चर्चा करा?
- प्रश्न 4)** खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) वित्त आयोग
ब) राष्ट्रीय आणि बाणी
क) धर्म आणि राजकारण
ड) शेतकरी चळवळ

प्रश्न 5) खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) निती आयोग
- ब) राज्य स्वायत्तता
- क) भाषा आणि राजकारण
- ड) नागरी समाज

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3476

[Total No. of Pages : 4

[6303]-284

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C12 : Politics and Society

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42403)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question : **[10]**

- a) What is culture? Explain the characteristics of culture.
- b) Is the role of the state important in the relationship between politics and society? Discuss.

Q2) Answer any one of the following question : **[10]**

- a) Explain the characteristics of leadership.
- b) Critically examine Karl Marx's theory of class.

Q3) Answer any one of the following question : **[10]**

- a) Brief overview of social movement in India.
- b) Evaluate the concept of human rights.

Q4) Answer any two of the following questions : **[10]**

- a) Religion
- b) Meaning of Nationalism
- c) Influence of Caste on Politics
- d) Nirbhaya movement

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following questions.

[10]

- a) 'State' concept
- b) Anti - corruption movement
- c) Characteristics of social movement
- d) Gender discrimination

Total No. of Questions : 5]

PC-3476

[6303]-284

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-C12 : Politics and Society

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42403)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) संस्कृती म्हणजे काय? संस्कृतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) राजकारण व समाज यांच्या आंतरसंबंधात राज्याची भूमिका महत्वाची ठरते? चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) नेतृत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) कार्ल मार्क्सच्या वर्ग सिद्धांताचे टीकात्मक परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) भारतातील सामाजिक चळवळीचा थोडक्यात आढावा घ्या.
ब) 'मानवी हक्क' संकल्पनेचे मुल्यमापन करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]

- अ) धर्म
ब) राष्ट्रवादाचा अर्थ
क) जातीचा राजकारणावरील प्रभाव
ड) निर्भया चळवळ

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) 'राज्य' संकल्पना
- ब) भ्रष्टाचार विरोधी चळवळ
- क) सामाजिक चळवळींची वैशिष्ट्ये
- ड) लिंगभेद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3477

[Total No. of Pages : 4

[6303]-285

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

**PO - 013 : Twentieth Century Political Thought (Optional)
(2019 Pattern)(Semester - IV)(42404)(Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain Antonio Gramsci's views on Civil Society.
- b) Examine the critique of Totalitarianism of Hannah Arendt.

Q2) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain Michel Foucault's views on Power.
- b) Explain John Rawl's theory of Justice.

Q3) Attempt any one of the following: **[10]**

- a) Explain Habermas's views on ethics & cosmopolitanism.
- b) Explain Political Liberalism of John Rawls.

Q4) Attempt any Two of the following: **[10]**

- a) Hegemony
- b) Theory of Action
- c) Foucault's concept of governmentality.
- d) Habermas concept of Public Space.

P.T.O.

Q5) Attempt any Two of the following:

[10]

- a) Hannah Arendt's concept of the human condition.
- b) Gramsci's concept of revolution.
- c) Law of People
- d) Civic Republicanism.

Total No. of Questions : 5]

PC-3477

[6303]-285

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 013 : Twentieth Century Political Thought (Optional)

(2019 Pattern)(Semester - IV)(42404)(Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) आंतानिओ ग्राम्सी यांचे नागरी समाज विषयक विचार स्पष्ट करा.
ब) हाना आरेन्ट यांच्या सर्वकषवादी विचाराची चिकित्सा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) मिशेल फुको यांचे सत्ताविषयक विचार स्पष्ट करा.
ब) जॉन रॉल्स यांचा न्याय सिद्धान्त स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) हाबरमासचे नीतिमत्ता आणि विश्वबंधुत्व विषयक विचार स्पष्ट करा.
ब) जॉन रॉल्स यांचा राजकीय उदारमतवाद स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) धुरिणत्व
ब) कृतीचा सिद्धान्त
क) फुको यांची शासकीयता संकल्पना
ड) हाबरमासची सार्वजनिक अवकाश संकल्पना

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) हाना आरेन्ट यांची मानवी अवस्था संकल्पना
- ब) ग्राम्सी यांची क्रांती संकल्पना
- क) जनतेचा कायदा
- ड) नागरी प्रजासत्तावाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3478

[Total No. of Pages : 4

[6303]-286

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-014 : Politics of South Asia

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42405)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question : **[10]**

- a) Explain the objectives of Nation building.
- b) Discuss the Challenges of Democracy stabilization in South Asia.

Q2) Answer any one of the following question : **[10]**

- a) Analyse the impacts of colonization in south Asia.
- b) Take a review of Human Rights violation issue in south Asia.

Q3) Answer any one of the following question : **[10]**

- a) Evaluate functioning of SAARC.
- b) Discuss the issue of Ethnic conflict in Srilanka.

Q4) Answer any two of the following questions : **[10]**

- a) Cross border Terrorism.
- b) Regionalism
- c) Issue of minorities.
- d) Role of military in Pakistan.

P.T.O.

Q5) Answer any two of the following questions.

[10]

- a) Impact of Globalization on south Asia.
- b) India's Nuclearisation.
- c) Geo- political Importance of south Asia.
- d) Humanitarian Intervention.

Total No. of Questions : 5]

PC-3478

[6303]-286

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-014 : Politics of South Asia

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42405)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]
अ) राष्ट्रबांधणीची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
ब) दक्षिण आशियातील लोकशाही स्थिरीकरणापुढील आव्हानांची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]
अ) दक्षिण आशियावर झालेल्या वसाहतवादाच्या परिणामाचे विश्लेषण करा.
ब) दक्षिण आशियातील मानवी हक्क भंग समस्येचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]
अ) सार्कच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.
ब) श्रीलंकेतील वांशिक संघर्षाच्या समस्येची चर्चा करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]
अ) सीमापार दहशतवाद
ब) प्रादेशिकतावाद
क) अल्पसंख्याकांचा प्रश्न
ड) पाकिस्तानातील लष्कराची भूमिका

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) दक्षिण आशियावरील जागतिकीकरणाचा परिणाम
- ब) भारताचे आण्विकीकरण
- क) दक्षिण आशियाचे भू-राजकीय महत्व
- ड) मानवतावादी हस्तक्षेप

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3479

[Total No. of Pages : 4

[6303]-287

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-015 : Election Studies

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42406)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions : **[10]**

- a) What is Survey? State the features of the survey.
- b) Explain how does different social identities affect election?

Q2) Attempt any one of the following questions : **[10]**

- a) Explain as about the 1952 Loksabha Election.
- b) Explain meaning and importance of Election studies.

Q3) Attempt any one of the following questions : **[10]**

- a) Write detailed information about electoral reforms.
- b) Explain the role of Election commission.

Q4) Attempt any two of the following : **[10]**

- a) 2014 General Election
- b) Types of Representation
- c) Role of Media
- d) Chief Election Commissioner.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following.

[10]

- a) Voters Awareness Program.
- b) Field Study
- c) 2004 General Election
- d) Model Code of conduct

Total No. of Questions : 5]

PC-3479

[6303]-287

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO-015 : Election Studies

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42406)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) सर्वेक्षण म्हणजे काय? सर्वेक्षणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) निवडणुकांमध्ये विविध सामाजिक ओळखीचा परिणाम कसा होतो? हे स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 1952 ची लोकसभा निवडणूक विषयी माहिती लिहा.
ब) निवडणूक अभ्यासाचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) निवडणुक सुधारणा विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
ब) निवडणुक आयोगाची भुमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) 2014 ची सार्वत्रिक निवडणुक
ब) प्रतिनिधीचे प्रकार
क) प्रसार माध्यमांची भुमिका
ड) मुख्य निवडणुक आयुक्त

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) मतदार जागृती कार्यक्रम
- ब) क्षेत्र अभ्यास
- क) 2004 ची सार्वत्रिक निवडणुक
- ड) आदर्श आचार संहिता

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC-3480

[Total No. of Pages : 4

[6303]-288

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 016 : Globalisation and State

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42407)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the positive and negative effects of globalisation.
- b) Explain the evolution of globalisation.

Q2) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the role of Nation-State in globalisation.
- b) Discuss the Domestic Dimension of State Security.

Q3) Answer any one of the following questions : [10]

- a) Explain the response of developing countries to the process of globalisation.
- b) Explain the impact of multinational corporations on a developing country.

Q4) Answer any Two of the following questions : [10]

- a) The future of globalisation.
- b) Civil Society.
- c) Sub-nationalism
- d) Developed countries and the process of globalisation.

P.T.O.

Q5) Answer any TWO of the following questions :

[10]

- a) Globalisation and India.
- b) Impact of Globalisation on state sovereignty.
- c) The post colonial state in the Era of Globalisation.
- d) Characteristics of the Third World.

Total No. of Questions : 5]

PC-3480

[6303]-288

M.A. (Part - II)

POLITICAL SCIENCE

PO - 016 : Globalisation and State

(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - IV) (42407)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जागतिकीकरणाचे सकारात्मक आणि नकारात्मक परिणाम स्पष्ट करा.
ब) जागतिकीकरणाची उत्क्रांती स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जागतिकीकरणात राष्ट्र-राज्याची भूमिका विशद करा.
ब) राज्याच्या सुरक्षिततेच्या अंतर्गत पैलूंची चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेस विकसनशिल राष्ट्रांचा प्रतिसाद स्पष्ट करा.
ब) विकसनशिल राष्ट्रांवर बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचा परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4)** खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [10]
अ) जागतिकीकरणाचे भवितव्य
ब) नागरी समाज
क) उपराष्ट्रवाद
ड) विकसीत राष्ट्रे आणि जागतिकीकरणाची प्रक्रिया

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) जागतिकीकरण आणि भारत
- ब) राज्याच्या सार्वभौमत्वावर जागतिकीकरणाचा प्रभाव
- क) जागतिकीकरणाच्या युगातील वसाहतेत्तर राज्य
- ड) तिसऱ्या जगाची वैशिष्ट्ये

